

JENEI GYULA

Az amerikai nagyváros

láttam az amerikai nagyvárost, ahonnan a madarak látják, az égből, láttam a repülőterét, ahogy a terminál csöcsein csüngtek a hatalmas utasszállítók, száguldottam soksávós autópályákon, láttam többlepedőnyi csillagsávós zászlókat lobogni alkonyi napsütésben, láttam tűzlépcsős szállodát, laktam benne, végigettem reggelizőhelyek kínálatát, mindenféle omletteket, müzliket, sápadt kolbászkákat, s mert mohó vagyok, hosszú, keserű tejeskávékat és nagyadag édes dzsúszokat ittam, miközben elnéztem, hogy a vendégek inkább fehérek, némelyikük jellegzetes texasi kalapban, westerncsizmában, míg a személyzet inkább feketékből áll, hallgattam a kövér kasszírót, ahogy vidám, cigarettafüstös hangon nyelverte teli a helyiséget, vagy az egyik pincért, az ugyancsak harsány néger óriást, aki észlelve idegen beszédünket, megkérdezte, honnan jöttünk, s mikor megmondtuk, bólogatva, bőséges mosollyal vonult a pulthoz, majd mint aki hirtelen megvilágosodik, úgy kiabálta vissza, budapest, budapest, láttam az amerikai nagyvárost lenyűgöző felhőkarcolókkal, amiknek derekukig sem értek a templomok, pedig azok isten tekintélyét hirdetni magasodtak a metropolisz fölé, láttam az amerikai nagyvárost, ahogy összeér benne múlt és jelen, láttam tizenkilencedik századi házakat és palotákat, láttam huszadik századiakat, és láttam olyanokat, amik épp akkor épültek, jártam óriási toronydaruk alatt, amikre felnézni is szédület, és rácsodálkoztam a kifinomult összhangra az ódon, vöröstéglás épületek és az ultramodern üvegcsodák között, láttam az amerikai nagyvárost, betértem az egyik múzeumába, órákig kóvályogtam indián szöttesek, azték edények és kőszobrok, avantgárd festmények és a hispán konkvisztádordinasziák emberábrázolással gazdagon díszített faragott bútorai, baldachinos ágyai között, elmerültem afrika naiv művészetében, kunyhóépítészetében, az indiai vagy kínai évezredek kultúrsokjában, s mire az európai barokk zsúfolt termeibe értem, csak a fásultság maradt, a csömör, a menekülés, és inkább a múzeum előtti füves téren heverve, élményektől kiüresedve bámultam az utca forgalmát, láttam az amerikai nagyvárost

szitáló esőben, láttam, amikor ködbe bújtak a házai, láttam filmekből ismerős, sárga iskolabuszokat, és olvastam a verseimet magyarul egy középiskola színháztermében több száz diáknak, akik pissenés nélkül hallgattak, láttam az amerikai nagyváros villanegyedét, ahol széles utak voltak és széles járdák, láttam autók gyér forgalmát, de gyalogosokat nem, mert akkora kertekben, parkokban álltak a kastélyszerű házak, hogy megnőttek a távolságok, és gépkocsival közlekedtek a lakók, halloween volt éppen, láttam a rengeteg tököt, ahogy díszlettek az épületek előtt, a járdaszegélyeken, láttam az ajtókra rögzített csontvázakat, boszorkányokat és a mindenféle műanyag rémeket, láttam az amerikai nagyvárost esti fényárban, az édességgyűjtő maskarás gyerekek bandáit, láttam a kivilágított felhőkarcolókat, a neonjátékok csodáját, láttam az amerikai nagyváros karcsú hídjait, autóutak kanyargó ágbogát, belvárosi járókelőket, láttam boltokat, ahol élelmiszert, orvosságot és ruházati cikkeket árultak, tévelyegtem csokoládétól roskadozó polcok labirintusában, láttam az amerikai nagyvárosban mókusokat, gyűjtöttem makkot, ültem bárókban, ittam viszkít, jártam hamburgerezőben, ahol a húspogácsa füstösen, rusztikusan olvadt bele az íztengerbe, de a kóla gépi volt, vizes és vacak. láttam az amerikai nagyvárost, és nem láttam semmit, mert nem tudom, hogy a hajléktalan kinézetű fekete, vagy az amerikai szatyros ember, akivel egy kis csatorna hídján találkoztam, mit evett reggel, és hol húzza meg magát éjszakára, láttam az amerikai nagyvárost, és nem láttam semmit, mert nem tudom, hogy az a sárga iskolabusz honnan szedte össze a verseim közönségét, amelyben kevés volt a fehér, és kevés a fekete is, a legtöbben latinók voltak, vékony, csontos arcú gyerekek, akikkel a rendhagyó óra előtt az igazgatóhelyettes kikapcsoltatta a mobiljukat, s nyomatékosan fölszólította őket, mutassák meg a vendégeknek, milyen fegyelmezettek tudnak lenni, és tényleg csöndben maradtak, csöndben ásítottak, illedelmesen unatkoztak, és azokra a mackónadrágos, melegítőfelsős magyarországi kamaszokra hasonlítottak, akik mi voltunk negyven-ötven éve, láttam az amerikai nagyvárost, és nem láttam semmit, mert nem tudom, hogy a mosolygó, elhízott személyzet inzulinnal vagy kábítószerrel teszi elviselhetővé a mindennapokat, nem tudom, hogy a kasszásnőnek mi a kedvenc sorozata, melyik párt szavazója, ült-e börtönben a férje vagy a fia, láttam az amerikai nagyvárost, és nem láttam semmit, mert nem tudom, hogy milyen az élet a villákban,

hol vannak a cselédszobák, milyen napi rutin szerint történik a családon belüli erőszak, s hogy a különböző szexuális irányultságú egyedek miféle játékszerekkel és praktikákkal kényeztetik egymást és magukat a gettók vagy a méregdrága klubok fülledtségében, láttam az amerikai nagyvárost, és nem láttam semmit, mert nem láttam az olaj, a számítástechnika, az építőipar, a mezőgazdaság és bankszektor milliárdosainak életéből egy vékonyka szeletet sem, nem láttam heroinpartikat, nem láttam intézkedő rendőrt, tüntető, randalírozó tömeget, nem hallottam üvölteni a terror aberrált kutyáit, nem csapódtak bőrömhöz apró húscafatok, nem fröccsent a ruhámra vér iskolaudvaron vagy templomban, ahová néhány percre, órára épp beköltözik a pokol, láttam az amerikai nagyvárost, de csak elszuhanó autó ablakából kitekintve néztem a spanyolajkúak által lakott peremkerületre, amit ottjártunk előtt néhány nappal szedett darabokra az egyik aktuális hurrikán, láttam, ahogy takarították el a romokat, láttam kicsavart, százéves fákat, csupasz házfalakat, halomba hordott építési törmeléket, léceket, láttam a kék, vízhatlan nejlonnal helyettesített háztetőket, de nem láttam semmit, mert nem álltam meg, nem mentem közelebb, mert turistaként rohantam végig a programokon, a napokon. láttam az amerikai nagyvárost, és nem láttam semmit.